

Lesbrief bij de voorstelling “Familiegeheimen”.

Inleiding

De verhalen uit de voorstelling “Familiegeheimen” hebben als centraal gegeven de alledaagse misverstanden die in de communicatie tussen kinderen en volwassenen voorkomen.

Wanneer je als kind te horen krijgt “Dat is niet voor nieuwsgierige Aagjes”, dan heb je niet alleen geen antwoord gekregen, maar er ook een vraag bij gekregen: wat zijn Aagjes, moeder? Voor kinderen zit de grote mensen wereld vol met geheimen en puzzels. Bovendien neemt het aantal raadsels in een steeds multicultureler Nederland alleen maar toe.

In de voorstelling gebruiken de verhaal-kinderen hun fantasie om bruikbare verklaringen te vinden voor de raadsels die zij ontmoeten: de toverboon van oom Boekari, de waaier van de vlucht uit de verzameling van Tante Wu, en het masker van El Correvolando dat opa Felipe in zijn rugzak bewaart. In de verhalen spelen allerlei voorwerpen uit verschillende werelddelen een hoofdrol. Van volksverhalen uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika zijn elementen in de vertellingen verwerkt.

Met de voorstelling en deze lesbrief wil het Verhalenbedrijf kinderen stimuleren om hun fantasie te gebruiken. Een oproep aan kinderen om creatief en fantasievol met vraagstukken die zij tegen komen om te gaan. Bovendien wordt geanticipeerd aan de menselijke behoefte om in verhalen met elkaar te communiceren over belangrijke ervaringen.

Inhoud

In deze lesbrief zijn een drietal suggesties voor activiteiten met kinderen opgenomen.

1. Iedereen heeft zijn eigen fantasie

Tijdens deze activiteit gaan kinderen een eigen afloop bedenken voor het verhaal ‘De toverboon’. Dat verhaal dient daarbij als voorbeeld. Net als in de verhalen zelf bedenken de kinderen de oplossingen voor de puzzels die zich in het verhaal voordoen.

2. Elk voorwerp heeft zijn eigen verborgen verhaal

In de voorstelling spelen voorwerpen een grote rol. Zij zijn de aanleiding tot elk verhaal. Bij deze activiteit maken de kinderen eveneens met behulp van een voorwerp en een personage een eigen verhaal.

3. Ongewone gebeurtenissen

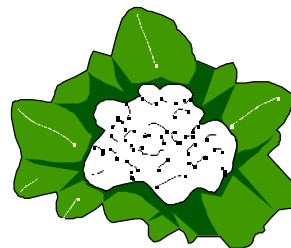
In de verhalen uit de voorstelling worden bijzondere oplossingen gevonden voor bijzondere problemen. Deze activiteit leert kinderen op een bijzondere manier naar gewone dingen om hen heen te kijken. Zij proberen uit te vinden welke klanken en geluiden bij die gebeurtenissen passen.

Veel plezier met de voorstelling en succes met de activiteiten eromheen.

Marco Holmer.

Iedereen heeft zijn eigen fantasie.

In het verhaal van oom Boekari wist Sjoerd precies hoe de ontsnapping in zijn werk gegaan was. Hij zag het allemaal voor zich terwijl hij naar het plafond keek. Maar toen hij zich omdraaide bedacht hij dat er natuurlijk veel meer mogelijkheden waren. Misschien was er helemaal geen bruine boon, maar juist een bloem kool of een of een uit het pannetje gekropen. Dan was het avontuur heel anders afgelopen.

Er zijn net zo veel mogelijkheden voor een afloop van het verhaal, als er kinderen in de klas zitten. We maken met elkaar er een aantal. Lees het einde van het verhaal nog een keer aan de kinderen voor, of laat het verhaal nogmaals horen.¹

.....

Zo snel mogelijk, voordat de bewakers terug zouden komen met hun schapen, rende oom Boekari naar de blauwe wagen met het rode paard, terwijl Viper er als een haas achteraan kronkelde. Samen reden ze naar het stadhuis om te trouwen.

“Ja, zo is het gegaan”, dacht ik, terwijl ik op mijn bed lag en naar het plafond keek. Maar ... toen ik me omdraaide en naar de muur keek, bedacht ik dat het ook anders gegaan kon zijn.

Voor de gevangenis stopte de blauwe auto met het rode paard. “Boekari, wakker worden. Je bonen!”, riepen de bewakers. Het pannetje met bonen werd onder de tralies doorgeschoven. Oom Boekari pakte zijn lepel en tilde de deksel van het pannetje op. Het hele pannetje begon langzaam te draaien en te wiebelen. Een lange bruine boon groeide uit het pannetje.

Hij werd dikker en dikker en veranderde in een soort buidel. Oom Boekari haalde de deksel eraf en..... . De hele boon zat vol met toverboontjes. Voorzichtig stak oom Boekari er één in zijn mond. Opeens was de gevangenis leeg. Oom Boekari was helemaal onzichtbaar geworden.

“Misschien is het wel zo gegaan”, dacht ik, toen ik naar de muur staarde.

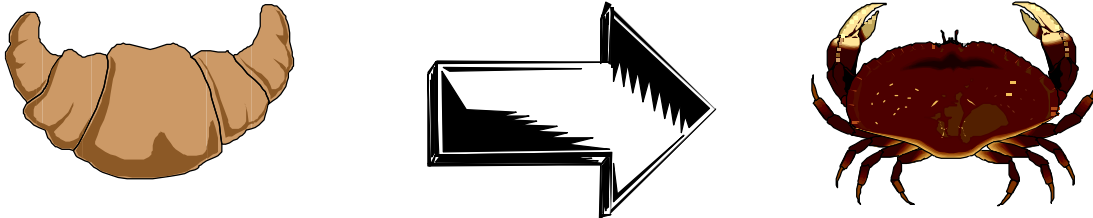
“Of toch nóg anders. Misschien weet jij het. Want oom Boekari verklapt het nooit. Dat heeft hij de slang beloofd.”

¹ De CD “Familiegeheimen” met alle verhalen uit de voorstelling is verkrijgbaar bij het Verhalenbedrijf.

Inventariseer met de kinderen verschillende mogelijkheden voor de inhoud van het pannetje.

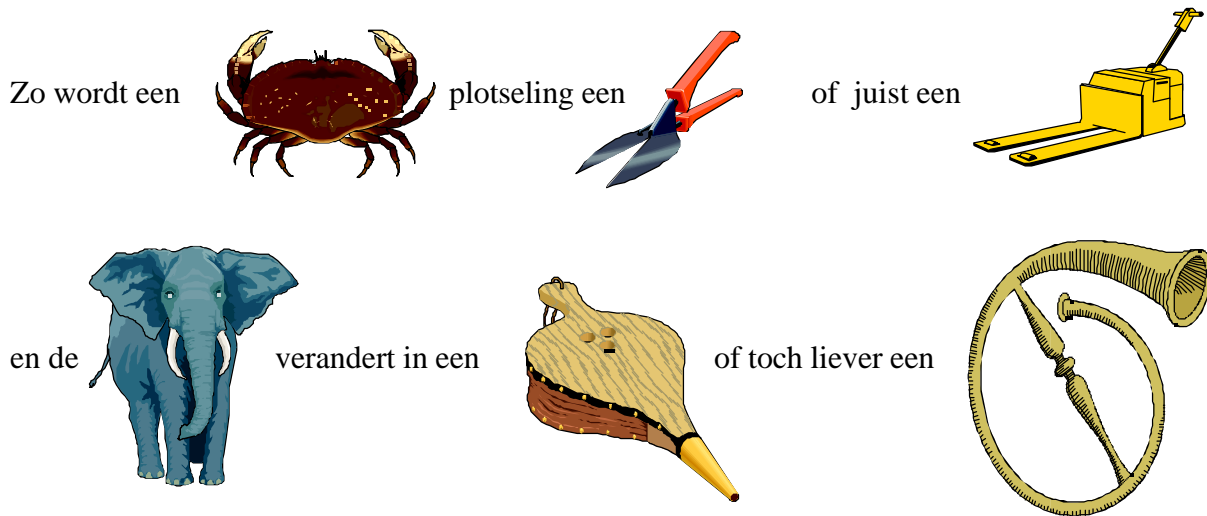
- Wat hebben de kinderen zelf gegeten?
- Wat eten mensen in de gevangenis?

Ga met de kinderen na in welk dier het voedsel zou kunnen veranderen. (Maak een gezamenlijk lijstje b.v. op het bord).

De kinderen kiezen ieder een dier uit het lijstje. De opdracht is om hun fantasie goed te gebruiken voor het bedenken van een nieuw einde van het verhaal.

- Op welke manier kan het dier helpen om oom Boekari uit de gevangenis te bevrijden?
- Kun je een eigenschap van het dier gebruiken om een list te verzinnen?

Een aanwijzing voor de kinderen kan zijn op zoek te gaan naar iets waar het dier goed in is of iets dat het dier vaak doet. Die eigenschap of gewoonte kan vervolgens worden vertaald naar een stuk gereedschap of een voorwerp dat bij de bevrijding kan worden gebruikt.

De kinderen beelden tot slot het dier en de oplossing voor de bevrijding van oom Boekari voor de klas uit.

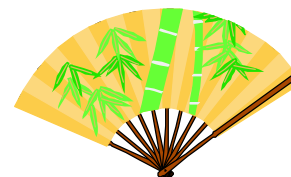
Immers uitbeelden is de enige manier om het plan aan oom Boekari in de gevangenis door te geven. De dieren beelden het plan voor het raampje met de tralies uit en oom probeert te begrijpen wat er bedoeld wordt.

- Zijn er kinderen in de klas die net als oom Boekari kunnen raden welk plan wordt uitgebeeld?

Elk voorwerp heeft zijn eigen verborgen verhaal

Zonder dat Lan het wist was de waaier van tante Wu er één die echt kon vliegen. Hij kon je zelfs redden voordat je verdronk. Ook Miguel had er geen idee van dat je met het masker van El Correvolando op dwars door de muur van de disco kon vliegen.

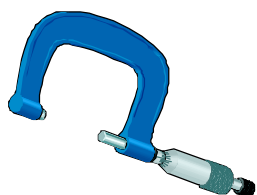
Aan veel voorwerpen zitten prachtige verhalen vast. Je hoeft ze alleen maar te ontdekken. Iedereen heeft thuis de voorbeelden om zich heen staan:

De muziekdirk met de clown. Die van je grote broer. Waarvan je bang was dat hij midden in de nacht ineens open zou gaan. Dat de clown boven op je bed zou springen. Dat je heel hard om hulp zou roepen, en dat niemand je zou horen

De houten soldaat uit Engeland. Meegenomen als souvenir toen je er op vakantie was. Die houten man, die je altijd aankijkt vanuit de kast als je aan het eten bent. En direct zijn boze ogen laat schitteren wanneer je met het eten treuzelt. Hij heeft het nog sneller door dan je vader en moeder.

Die rare tang, die je vader al zo lang van de burens heeft geleend, dat hij hem niet meer durft terug te brengen. En hij weet niet eens hoe het ding werkt!

De beer van oma. Gekregen in het ziekenhuis toen je amandelen werden geknipt. Je kon met niemand praten, behalve met de beer. En als hij bromde kwam er direct een zuster met een bakje ijs aanhollen.

Inventariseer welke kinderen ook thuis een voorwerp hebben, waar een verhaal aan vast zit.

- Om welke voorwerpen gaat het?
- Welke verhalen zitten er aan vast?

Uit de verhalen kun je aflezen dat het verhaal van een voorwerp ontstaat doordat er een verband is tussen het voorwerp en een personage: mijn stomme vader en de rare tang; de houten soldaat en het kind met het slechte geweten; enz. Ook is er in een verhaal altijd sprake van een probleem dat moet worden opgelost.

Met die drie ingrediënten kan iedereen de verborgen verhalen van de voorwerpen vinden. We moeten op zoek naar iemand die iets met het voorwerp te maken heeft en er moet een probleem gevonden worden.

In groepjes van twee (of drie) kinderen gaan we zelf proberen om de verborgen verhalen van voorwerpen te bedenken. We kiezen daarvoor een voorwerp en een personage uit.

Op het werkblad “Voorwerpen” staan vijftien dingen klaar en op het werkblad “Personages” een aantal gewone en ongewone personen.

Elk groepje kiest er uit beide werkbladen één uit.

- Welk voorwerp vindt je interessant, spannend of bijzonder?
- Welk personage lijkt je leuk, gek of juist eng?

Vervolgens gaan alle groepjes met behulp van de vier W-vragen materiaal verzamelen voor hun verhalen.

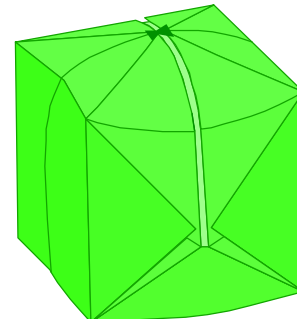
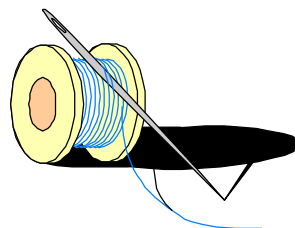
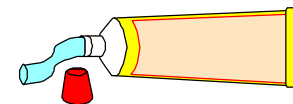
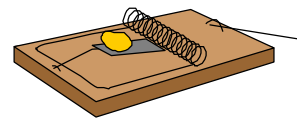
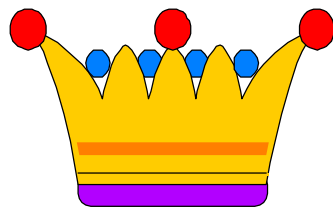
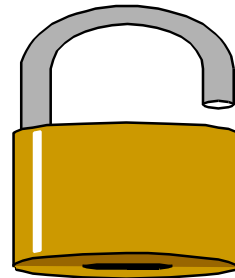
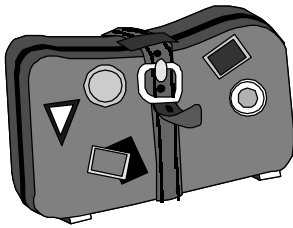
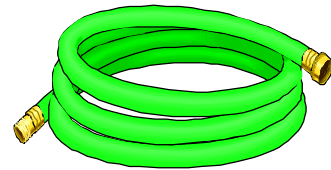
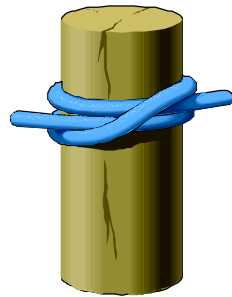
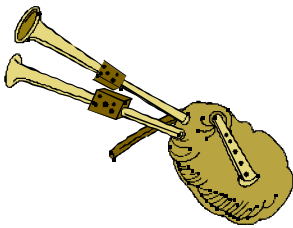
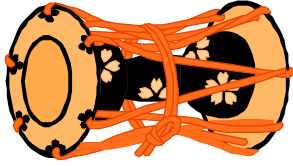
- van Wie is het voorwerp?
Is het van het uitgekozen personage, of van iemand anders? Van wie dan?
- Waar speelt het verhaal zich af?
Buiten, binnen, in de supermarkt, vroeger, op school?
- Wat is er aan de hand in het verhaal? Wat heeft het personage voor een probleem?
Moet er geholpen worden, of is er iets zoek, of gaat het om een (geheime boodschap).
- Waarvoor wordt het voorwerp in het verhaal gebruikt?
Kun je het gewoon gebruiken, of is er iets speciaals mee aan de hand?

Met de antwoorden op de vragen gaan de groepjes hun eigen verhaal maken.

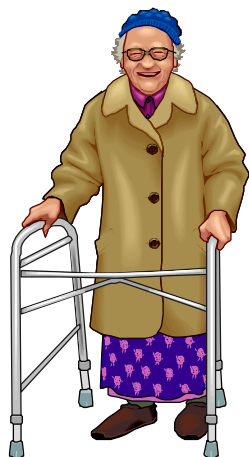
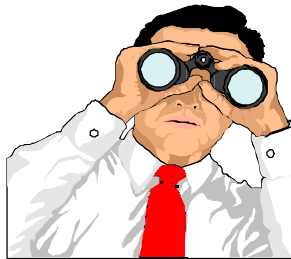
In korte zinnen schrijven zij het op, zodat het verborgen verhaal niet weer verloren gaat.

In één of meer ronde's kunnen de verhalen aan de anderen worden verteld.

Voorwerpen.

Personages

Ongewone gebeurtenissen

Omdat oom Boekari, tante Wu en opa Felipe aan Sjoerd, Lan en Miguel niet het hele verhaal vertellen moeten zij het zelf verzinnen. Zij moeten dus voor heel vreemde gebeurtenissen een oplossing verzinnen. Gelukkig kan dat in verhalen.

Toen Lan had bedacht dat door het bliksem tante ging huilen om de laatste rijstplant te redden, begreep ze ineens waarom tante zoveel zakdoeken nodig had.

Alles wat je kunt bedenken kan in een verhaal gebeuren.

In het volgende verhaal gebeuren heel gewone dingen, behalve voor Johan, want die heeft de meest vreemde oren van de hele wereld.

Het verhaal “De jongen met de grote oren” wordt aan de kinderen voorgelezen. In het verhaal komen veel geluiden voor die wij niet, maar Johan wel kan horen.

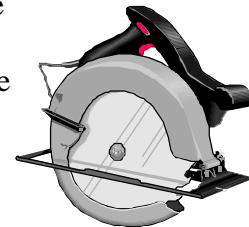
Aan de kinderen de taak om die ongewone gebeurtenissen te verklanken.

Dat kan door te letten op analogieën met geluiden die we wel kennen. (Misschien maakt een houtworm wel hetzelfde geluid als een smakkend kind.)

Of door na te gaan welke geluiden we kunnen maken met stem en handen. De geluiden kunnen dan op bruikbaarheid worden beoordeeld door te kijken wat er in het verhaal aan actie plaats vindt.

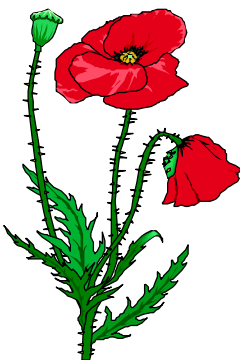
De jongen met de grote oren.

Johan merkte voor het eerst dat zijn oren groter werden toen zijn oudste broers ruzie kregen aan tafel. Hun scherpe stemmen veranderden langzaam in twee cirkelzagen die om de beurt een aanloop namen om de zinnen van de ander in stukken te zagen. Twee monsters die om het hardst tegen elkaar streden.

iiiiiiiRRRRrrrrrrr, iiiiiiIIIIIIIIIIIRRRRRRRRRRRrrrrrrrrrr,
IIIIIIIRRRRRRrrrrrr.

Johan drukte gauw zijn handen tegen zijn oren en merkte dat zijn oren waren gegroeid. Wel drie keer zo groot! Hij schrok, liet zijn handen zakken, schrok nog meer van de nog weer harder klinkende broers, en rende van tafel, de deur uit. Buiten in het gras stopte hij zijn hoofd tussen zijn armen en wachtte af. Zo verstopt als hij nu was hoorde hij twee dingen.

Zijn adem: HHHHHHHhhhhhhhhhhhhhhhhhtFFFFFFFffffffffff. En een ander geluid dat hij zo een twee drie niet kom thuis brengen.

zzzzzWWWWWWWWWWWWfuuuuuuuuutphphphphphLOP. Niet één keer maar heel rustig telkens achter elkaar.

zzzzzWWWWWWWWWWWWfuuuuuuuuutphphphphphLOP, en dan even rust en dan zzzzzWWWWWWWWWWWWfuuuuuuuuut-phphphphphLOP.

Het was een prettig geluid dat langzaam zachter werd. Johan keek voorzichtig om zich heen en zag voor zich in de zon een rijtje mooie klapprozen dat voorzichtig hun knopjes naar de zon uitstrekten en dan

Martijn luistert naar de andere auto's die voorbij komen. Hun lied klinkt ongeveer zo: Zif, zzzzzZZZZZZifffff, zzzzzzzzzzziffffffff, Zif, Zif, zzzzzzzzzZZifZif.

Charlène luistert naar de ballen op haar trui. Ze dansen. Tof, Tof, tap tap tap tap, Tof Tof, tap Tof tap Tap.

Johan zelf luistert naar de bergen. Naar het water dat langs stroompjes, beekjes, riviertjes en watervallen naar beneden stroomt. Zijn lied klinkt zo: tuppppp, tupppppp, tuppppp, tuppppp, sjuff sjuff sjuff sjuff, tuppp tupppp SJUFFFFFFFFF.

En moeder Marjan tenslotte zingt een wijsje:

Straks dan moet ik e-ten ko-pen.

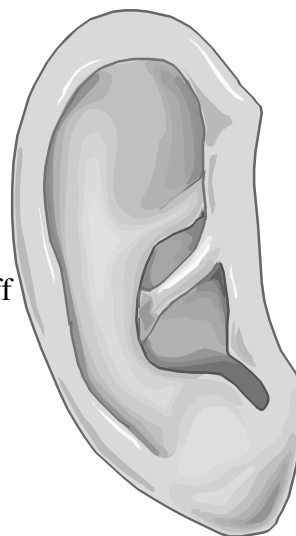
Langs de cam-ping-win-ke-l lo-pen.

Krij-gen we ons liev'-lings maal,

Piz-za voor ons al-le-maal!

Want haar oren horen houden het meeste van muziek. De hele auto is dan gevuld met liedjes zodat de oren van Johan weer kunnen krimpen.

Daarna speelt iedereen weer verder totdat moeder Marjan roept: "Jongens! Pas op! De oren!"

N.B. Taal is nogal weerbarstig. In het verhaal is geprobeerd om de geluiden die Johan en de kinderen horen zo goed mogelijk fonetisch weer te geven. Het geeft de voorlezer enig houvast bij het lezen en een idee over hoe de geluiden zouden kunnen klinken. Het beste is natuurlijk dat kinderen en grote mensen zelf proberen voor te stellen hoe die geluiden zouden kunnen klinken en met hun stem die klanken na bootsen.